

مروری سیستماتیک بر نقش حاکمیت در ارتقاء شادی شهروندان

سحر سماواتی^۱

دکتری شهرسازی دانشگاه تربیت مدرس، پژوهشگر شادی و طراحی شهری، محقق دوره فرصت مطالعاتی دانشگاه دلفت، هلند.

فصلنامه پژوهش‌های مکانی فضایی، سال هفتم، شماره چهارم، پیاپی ۲۴، پاییز ۱۴۰۱، صص ۳۹-۵۴

چکیده

امروزه روند فزاینده‌ای از مطالعات اجتماعی به بررسی و ارزیابی ارتباط تصمیمات سیاست‌گذاری‌های عمومی و الگوی حاکمیت شهری بر کیفیت زندگی و شادی شهروندان پرداخته‌اند. حکومت خوب همواره یکی از معیارهای کلیدی اثرگذار بر شادی شهروندان شناخته شده و بهترین جوامع با میزان شادی و خوشبختی شهروندان ارزیابی شده‌اند. محدودیت مطالعات در این حوزه و وضعیت بحرانی شادی شهروندان ایرانی در آمارها و گزارش‌های جهانی شادی، نشانگر اهمیت توجه به این مسئله می‌باشد. این پژوهش باهدف شناسایی معیارهای اثرگذار حکومت بر شادی شهروندان مبتنی بر مرور سیستماتیک در پایگاه‌های داده، Google Scholar, Sage, Taylor and Francis, science direct در بازه زمانی سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۲ انجام شده است. در مجموع ۴۰۲ مقاله مرتبط شناسایی شده که پس از بررسی دقیق و تفصیلی مقالات در نهایت ۳۵ مقاله شناسایی و طبقه‌بندی شدند. یافته‌ها نشانگر اهمیت و اثرگذاری کیفیت‌های سیاست‌گذاری - حقوقی، اقتصادی - مالی، عملکردی و اجتماعی بر شادی شهروندان می‌باشند، مؤلفه‌های دموکراسی، آزادی، عدالت و اعتماد اجتماعی، مشارکت شهروندان در فرآیندهای تصمیم‌گیری و در نظر گرفتن سیاست‌های شادی شهروندان دارای بالاترین فراوانی در مطالعات می‌باشد. یافته‌های این پژوهش می‌تواند سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان شهری و حکومتی را در مسیر ارتقاء کیفیت زندگی و شادی شهروندان یاری نماید.

واژگان کلیدی: حاکمیت، شادی، شادی شهری، سیاست‌گذاری، مرور سیستماتیک.

۱. نویسنده مسئول: s.architect00@gmail.com

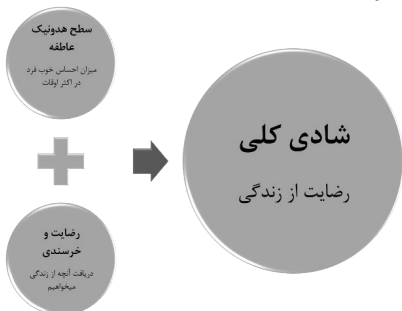
مقدمه و بیان مسئله

آن است که افراد در کشورهایی که میزان رضایتمندی بالاتری از عملکرد حکومت دارند، احساس شادی بیشتری دارند و رضایتمندی از کیفیت حاکمیت و مدیریت شهری به طور مستقیم و غیرمستقیم بر شادی شهروندان اثرگذار است. یافته‌های این پژوهش می‌تواند به سیاست‌گذاران، قانون‌گذاران، مدیران و برنامه‌ریزان شهری به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه در آفرینش شهرهایی شاد و ارتقاء شادمانی و کیفیت زندگی شهروندان در بازه زمانی بلندمدت کمک نماید.

مبانی نظری

شادی

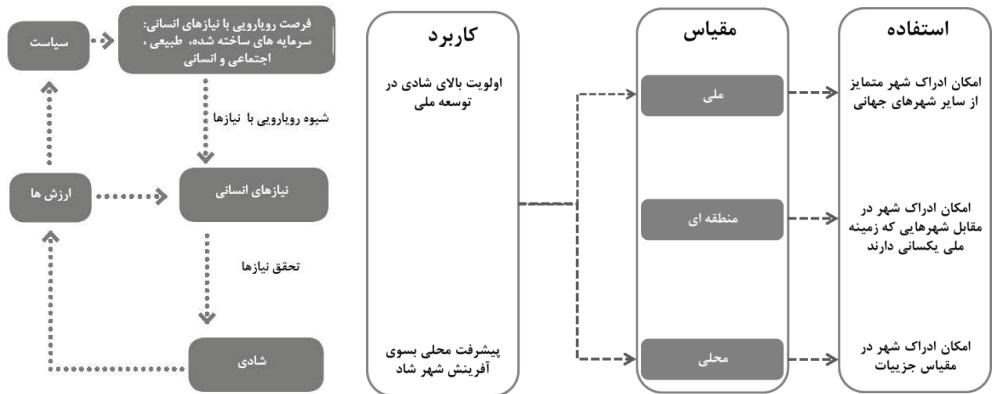
مفاهیمی چون شادی، خوشبختی، رضایت از زندگی و اثر مثبت خیلی اوقات به‌عنوان مترادف به کار برده می‌شود (Lu, 2001; Easterlin, 2003; McGillivray) (Clarke, 2006). هرچند هر کس شادی را بر اساس واژگان خودش معنا می‌کند، عموماً مردم چیزهای مشابهی را آفریننده شادی خود می‌دانند (Conceição and Bandura, 2008; Rojas, 2011; Lyubomirsky et al, 2005; Easterlin, 2001; Frey and Stutzer, 2002). مطالعات پایه این حوزه نشان از تعامل عوامل ذهنی و عینی در رسیدن به شادمانی است (سماواتی و رنجبر، ۱۳۹۷).

نمودار شماره (۱): عناصر شادی، (منبع: برگرفته از (Lancée, Burger, & Veenhoven, 2018:78).

در سراسر پیشینه تاریخی، حکومت همواره عاملی اثرگذار بر زندگی افراد بوده است. امروزه حکومت به‌عنوان بزرگ‌ترین و قدرتمندترین سازمان در جوامع انسانی شناخته می‌شود و نقش کلیدی بر کیفیت زندگی شهروندان از طریق اجرای سیاست‌های عمومی اثرگذار بر خوشبختی شهروندان دارد (Kim & Kim, 2012). پایش مستمر شاخص‌های کیفیت زندگی و سطح خوشبختی هر جامعه و ارائه راهکار در جهت بهبود استانداردهای زندگی جز لاینفک حاکمیت خوب محسوب می‌شود (رضایی، رشادت جو و شیخی، ۱۳۹۷). کارآمدترین حکومت‌های سیاسی آن‌هایی هستند که بر اساس برنامه‌ریزی‌های بهینه کوتاه‌مدت و بلندمدت بتوانند شاخص‌های اثرگذار در جهت ارتقاء کیفیت زندگی شهروندان را مدیریت نمایند. در دهه اخیر مطالعات بسیاری به بررسی و ارزیابی کیفیت‌های مختلف حکومت پرداخته‌اند، اما علی‌رغم اهمیت اثرگذاری حکومت بر احساس شادی و خوشبختی شهروندان، مطالعات اندکی به بررسی جامع نقش حکومت بر شادی شهروندان پرداخته‌اند؛ که عمدتاً بر کشورهای توسعه‌یافته متمرکز بوده‌اند، سؤال این است که چه ارتباطی بین مفاهیم معیارهای حکومتی و شادی شهروندان وجود دارد و چه مفاهیمی از حکومت بر میزان شادی و خوشبختی شهروندان اثرگذار می‌باشند؟

از این رو، هدف این پژوهش بررسی معیارهای حکومتی اثرگذار بر میزان شادی و خوشبختی شهروندان مبتنی بر مرور سیستماتیک در مطالعات اصلی این حوزه می‌باشد تا بتواند مهم‌ترین مفاهیم و ابعاد اثرگذار در راستای ارتقاء شادی شهروندان را در مقیاس محلی و ملی فراهم نماید. یافته‌ها حاکی از

نمودار شماره (۳): سطوح شادی شهری، (Moore, 2009: 47).

نمودار شماره (۲): جایگاه شادی در ارتباط با سیاست گذاری شهری، (Moore, 2009: 43)

شهر شاد به ایده اتوپیا در کتاب جمهوری افلاطون بازمی‌گردد که در آن جامعه نمونه با شرایطی برابر و برتر برای همه شهروندان توصیف شده است. در چنین جامعه ایده‌آلی، شهروندان می‌توانند به سادگی احساس شادی داشته باشند (Chao, Liu, Kalman, Lu & Cai, 2017: 436).

سال‌های اخیر در ایران، تغییرات مثبتی در شاخص‌های توسعه انسانی صورت گرفته است، اما در مقایسه با کشورهای همسایه، رضایت و شاد زیستی پایینی تجربه شده است (عنبری، ۱۳۹۶: ۱۲۸). ایرانیان از گذشته‌های دور بر اهمیت شادی در زندگی فردی و اجتماعی واقف بوده‌اند، چنانکه در بند اول کتیبه‌ای از داریوش در شوش چنین آمده: «خدای بزرگ است که مردم را آفرید و این جهان را آفرید که آن جهان را آفرید» (باقری خلیلی، ۱۳۸۶: ۵۴ به نقل از رستگار فسایی، ۱۳۸۱: ۵۶). این سخن داریوش بازتاب بینش ایران باستان و مقام رفیع شادی در میان ایرانیان است (همان).

مفهوم شادی در ابعاد کلان جامعه و حکومت
در دهه‌های اخیر توجه فزاینده‌ای در سطوح ملی و

در طول تاریخ، واژه شادی برای تعریف مفاهیم مختلفی مورد استفاده قرار گرفته است، فیلسوفان شادی را جهت تعریف زندگی خوب به کار برده‌اند و بر رفتار اخلاقی تأکید داشته‌اند. ارسطو^۱ شادی یا «Eudaimonia» را برترین لذت انسانی معرفی کرده است که از خوشبختی یا خرسندی به دست می‌آید، از دید وی بهترین حکومت آن است که بدنه سیاسی شادتری ایجاد کند (سماواتی، ۱۴۰۱). شادی همچنین نشانگر شرایط زندگی مطلوب و رضایتمندی ذهنی افراد از زندگی و مترادف با خوشبختی ذهنی (SWB) می‌باشد (Veenhoven, 2022).

شادی شهری را می‌توان به تناسب محیط شهر با نیازهای شهروندان ساکن در آن تعریف نمود (Veenhoven, 2022) در واقع شادی در شهر و فضاهای شهری را تجمیع مؤلفه‌های کیفیت بخش شهر و فضاهای شهری می‌دانند (Samavati & Desmet, 2022). شادی شهری در سه سطح محلی، ملی و منطقه‌ای کاربرد دارد که ادراک شادی در شهر در مقیاس‌های گوناگون را فراهم می‌کند (نمودار شماره ۳). ریشه مفهوم

1..Aristotle

شادی را بررسی کرده است (Helliwell, Huang & Wang, 2020: 2). عمده مطالعات انجام شده در حوزه شادی و کیفیت دولت و جامعه در ارتباط با ارزیابی از زندگی و رضایت از زندگی می‌باشند. جدول شماره ۱ نشانگر معیارهای مورد بررسی سنجش شادی در سطح دولت و مقیاس کلان می‌باشد.

جدول شماره (۱): معیارهای سنجش شادی در سطح کلان

منبع	شاخص‌های مورد بررسی
World happiness report	کیفیت دموکراتیک، کیفیت دسترسی، سرانه GDP، آزادی انتخاب در زندگی، بخشندگی، حمایت اجتماعی، ادراک فساد، حقوق سیاسی، آزادی‌های مدنی؛ آزادی اقتصادی و آزادی سیاسی.
Gallup World Poll's Measure of Confidence in National Government	اعتماد به دولت محلی، سرانه GDP، کیفیت دموکراتیک، کیفیت دسترسی اعتماد، ناعدالتی، صلح و جنگ.

حاکمیت و حکمروایی خوب شهری

بدون شک، «حاکمیت» از اساسی‌ترین و مهم‌ترین مفاهیم حقوق عمومی است. در تعریف کلاسیک از حاکمیت، آن را قدرت مافوق همه قدرت‌ها دانسته که اعمال آن به حکومت واگذار شده است (ویژه و پتفت، ۱۳۹۵). حکومت می‌تواند دربرگیرنده هر ساز و کاری باشد که از راه آن فرمانروایی منظم حفظ شود (فرهادی‌منش، ۱۳۹۸). حکومت ساختار سازمانی رسمی، حکمروایی از طریق اعمال اقتدار و در برگیرنده شاخص‌های اجرایی و قانون‌گذاری کشور است (رجبی و خستو، ۱۳۹۸: ۱۹۸). برای آن مک لالین حکومت را مجموعه‌ای از نهادهای رسمی و حقوقی با قدرت قانونی می‌داند (کاظمیان، ۱۳۸۴: ۳۱). امروزه واژه حکمروایی، جانشین واژه حکومت در متون دانشگاهی شده است، حکمروایی، همچون

بین‌المللی بر میزان اثرگذاری دولت‌ها و حکومت‌ها بر سطح رفاه شهروندان شده است. شروع این مطالعات را می‌توان از گزارش «کمیته استیگلیتز» دانست که شاخص‌های خوشبختی ذهنی (SWB) را در کنار متغیرهای پیشرفت، نرخ بیکاری و امید به زندگی در نظر گرفت (CMEPSP, 2009; Bache, & Reardon, 2016: 23). دولان و همکاران و فری و استاتزر، استدلال می‌کنند که دولت رفاه مدرن^۲ و جوامع با میزان توانایی در شاد ساختن مردم داوری می‌شوند (Layard, 2005; Pacek and Radcliff, 2008: 267-68). امروزه توجه گسترده‌ای به تمرکز دوباره بر سیاست‌گذاری‌های دولتی باهدف ارتقاء خوشبختی فردی پایدار و عادلانه به وجود آمده است. این تغییر در دیدگاه سیاسی ناشی از نارضایت‌مندی از شاخص GDP در سنجش خوشبختی و پیشرفت انسان بوده است (Stiglitz, Sen, and Fitoussi, 2009): که از

انتخاب بوتانی‌ها در بیش از ۴۰ سال قبل الهام گرفته شده است که شادی را به‌عنوان هدف ملی قرار داده‌اند و با چندین دهه تحقیق و پژوهش با هدف ایجاد علم فرارشته‌ای شادی تقویت شده است (Ura et al, 2015). در ۱۹ جولای سال ۲۰۱۱، سازمان ملل متحد، بیانیه‌ای مبنی بر اهمیت شادی و خوشبختی در تعیین چگونگی دستیابی و سنجش توسعه اقتصادی و اجتماعی مطرح نمود^۳، این بیانیه بعدها منجر به جلسات بلندمرتبه در زمینه‌ی شادی و تعریف پارادایم اقتصادی جدید گردید^۴ که نخستین گزارش جهانی شادی نتیجه آن می‌باشد که داده‌های شادی ملی و شواهد علم جدید

1. Stiglitz Commission
2. the Modern Welfare State
3. Resolution 65/309. See <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=39084#.Whd0DLYZP3h>
4. For the report of the meeting, see: <https://sustainabledevelopment.un.org/index.php?page=view&type=400&nr=617&menu=35>

5. Delivery

چتر فراگیری برای طیف گسترده‌ای از پدیده‌ها نظیر شبکه‌های سیاست، مدیریت امور عمومی، هماهنگی بخش‌های اقتصاد، مشارکت عمومی - خصوصی به کار می‌رود (شریف زادگان، فتحی و ملک‌پور، ۱۳۹۴: ۱۹). حکمروایی، پیامد انتقال پارادایم از حکمرانی به معنی اداره جامعه از بالا به پایین به دست دولت و نهادهای اداری، به حکمروایی به معنای اداره جامعه به دست مردم، نمادها، فرآیندها و در ساختاری پایین به بالا و فراتر از مدیریت دولتی می‌باشد (فرهادی منش، ۱۳۹۸: ۲۱). در واقع می‌توان گفت که حکمروایی مفهومی فراتر و گسترده از حکومت (رجبی و خستو، ۱۳۹۸: ۱۹۸)؛ و مقوله‌ای متفاوت با حکومت است (شریف‌زادگان، فتحی و ملک‌پور، ۱۳۹۴: ۱۱) که به روابط بین دولت و جامعه مدنی، حکمرانان و حکمروایی شوندگان، حکومت و حکومت شوندگان مربوط می‌شود (رضایی و شمس‌الدینی، ۱۳۹۸: ۲۹). گزارش توسعه انسانی سازمان ملل متحد از حکمروایی خوب به عنوان ضرورتی دموکراتیک برای رها ساختن جوامع از فساد، اعطای حقوق، ابزارها و ظرفیت مشارکت در تصمیم‌گیری‌ها و پاسخگو ساختن دولت‌ها نسبت به اقداماتشان یاد می‌کند. حکمروایی خوب به پایداری محیط‌زیست، عدالت بین انسان‌ها،

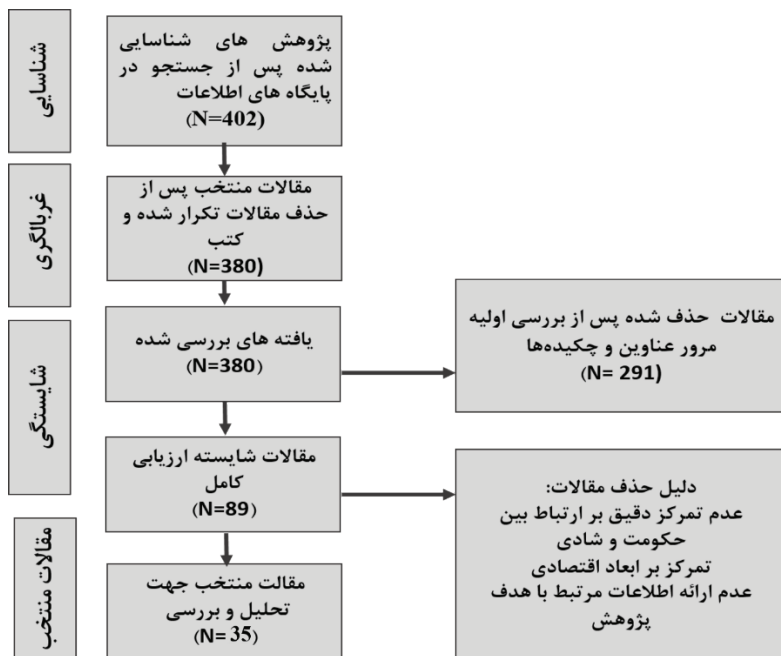
آزادی بشر و کاهش فقر، محرومیت، ترس و خشونت می‌انجامد (Cheema, 2005). یافته‌ها نشانگر آن است که کشورهایی که بالاترین میزان رضایتمندی از زندگی و شادی را در آمارهای جهانی کسب کرده‌اند در بازه زمانی بیش از ۸۰ سال کشورهای با دموکراسی‌های موفق بوده‌اند (Bok, 2010: 23). حکومت تنها نشانگر مجموعه‌ای از قوانین و سیاست‌های خاص نیست، بلکه به ساختار کلی قدرت و تصمیم‌گیری در جامعه اشاره دارد. مطالعات بسیاری نشان داده‌اند که چگونگی تجربه حکومت توسط شهروندان بر رضایتمندی کلی از زندگی و شادی آنان اثرگذار است (Orviska, Caplanova & Hudson, 2014). از جمله معیارهای اثرگذار می‌توان به اعتماد در فرآیندهای تصمیم‌گیری، عدالت اجتماعی، امکان مشارکت در تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری، شفافیت، مشروعیت و رهبری اشاره نمود. ناعدالتی‌های اجتماعی و فضایی در درآمد و ثروت و عدالت اجتماعی و پیوستگی اجتماعی، تأثیر بالایی بر میزان شادی افراد دارد (Ballas, 2018: 34) و این نشانگر اهمیت نقش برنامه‌ریزان و طراحان شهری در توزیع عادلانه شادی در سطح جوامع می‌باشد.

روش‌شناسی پژوهش

در این مطالعه، روش مرور سیستماتیک و فراتحلیل

جدول شماره (۲): مراحل سیستماتیک شناسایی مقالات منتخب جهت ارزیابی در پژوهش

مقالات شناسایی شده پس از جستجوی اولیه در پایگاه اطلاعاتی	مقالات بررسی شده پس از حذف کتب، گزارش‌ها و دیکشنری‌ها	مقالات منتخب پس از بررسی اولیه مرور عناوین و چکیده‌ها	مقالات منتخب مورد بررسی پس از بررسی متن کامل مقالات	پایگاه اطلاعاتی
۸۴	۸۲	۱۲	۶	Sage
۹۵	۸۳	۱۷	۱۱	Science direct
۴۲	۳۹	۲۱	۱۲	Taylor and Francis
۱۸۱	۱۷۶	۳۹	۶	Google scholar
۴۰۲	۳۸۰	۸۹	۳۵	مجموع

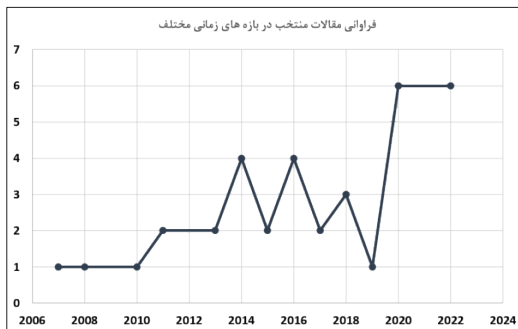

نمودار شماره (۴): مراحل ارزیابی سیستماتیک ادبیات پژوهش

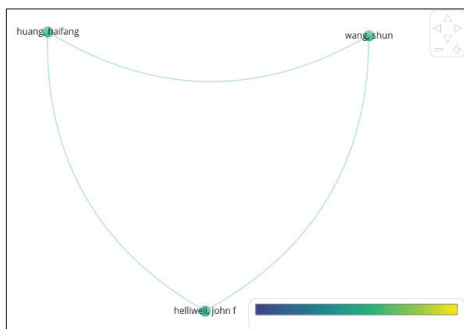
است، بنابراین مقالاتی که تنها بر یکی از این مفاهیم تأکید داشته‌اند در آمار اولیه حذف شده‌اند. با محدود کردن جستجو به مقالات، ۴۰۲ مقاله به دست آمد. با محدود کردن جستجو به مقالات و حذف کتاب‌ها، دیکشنری‌ها و گزارش‌ها، ۳۸۰ پژوهش باقی ماند و پس از بررسی چکیده‌ها ۸۹ مقاله جهت بررسی انتخاب گردید (جدول شماره ۲).

در گام بعدی، مقالات به تفصیل مورد بررسی و مرور قرار گرفتند و در نهایت ۳۵ مقاله جهت تحلیل و بررسی ارتباط حکومت و شادی شهروندان و معیارهای کلان حکومتی اثرگذار بر شادی شهروندان انتخاب گردید و در نهایت مبتنی بر روش کدگذاری باز، داده‌ها شناسایی و طبقه‌بندی گردیده و در نهایت، معیارهای اثرگذار بر ارتباط بین حکومت و شادی ارائه گردید.

پیشنهادی (Moher et al, 2009) جهت بررسی جامع مطالعات و شناسایی و سنتز یافته‌ها استفاده شده است. این روش شامل سه مرحله اصلی جستجو بر اساس پایگاه داده‌های آنلاین، روند غربالگری و در نهایت پالایش و تجزیه و تحلیل نهایی می‌باشد (Munn, Peters, Stern, Tufanaru, McArthur & Aromataris, 2018). برای دستیابی به شناخت جامع از مطالعات و شناسایی معیارهای اثرگذار حکمروائی و حاکمیت بر شادی شهروندان، کلیدواژه‌های «Government» در ترکیب با واژه «Happiness» در مقالات منتشرشده در بازه زمانی ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۳ در پایگاه داده‌های علمی Sage, Science direct, Taylor and Francis, Google Scholar است. در بررسی شمار اولیه مقالات تأکید بر تمرکز مقالات و منابع بر هر دو مفهوم شادی و حکومت بوده

نمودار شماره (۶): تحلیل زمانی داده‌های پژوهش

نمودار شماره (۵): شبکه نویسندگان مشترک

جدول شماره (۳): مؤلفه‌های شناسایی شده اثرگذار بر ارتقاء شادی شهروندان مستخرج از مقالات موردبررسی

شاخص‌های شناسایی شده	نویسندگان	ردیف
سطوح بالای آزادی و استقلال سیاسی شهروندان	Bavetta, S. Patti, D. M. A. Miller, P. & Navarra, P. (2017)	۱
تأکید بر توزیع عادلانه کیفیت زندگی در سطح جامعه	Johns, H. & Ormerod, P. (2007).	۲
سیاست‌گذاری‌های عمومی منطقی و خردمندانه، کاربرد جنبش GNH یا شادی ناخالص ملی، بحث و گفتگو بین‌رشته‌ای بین متخصصین حوزه‌های علمی، اجتماعی، فلسفه و نظریه‌پردازان	Noy, D. (2008)	۳
سرمایه‌گذاری برای زیرساخت‌های رفاهی در سطح جامعه، آزادی و دموکراسی، کنترل سطح تورم	Perovic, L. M. & Golem, S. (2010)	۴
ایدئولوژی حکومتی، افراد محافظه‌کار در جوامع محافظه‌کار شادتر هستند، افرادی که ایدئولوژی هماهنگ با حکومت دارند شادتر هستند	Dreher, A. & Öhler, H. (2011)	۵
کاهش نابرابری در سطح جامعه، ابعاد حکومت خوب	Ott, J. C. (2011)	۶
فرآیندهای دموکراتیک، در نظر گرفتن دیدگاه‌های مختلف و ایجاد همگرایی، ارتقاء آزادی شهروندان، فراهم کردن امکان ابراز شادی به شهروندان و فراهم کردن بسترهای لازم، اجرای سیاست‌گذاری‌های مرتبط با ارتقاء شادی شهروندان	Frey, B. S. & Gallus, J. (2013)	۷
ارتقاء معیارهای اقتصادی و اجتماعی، فراهم کردن بستر رشد اقتصادی	Junqiang, L. Moulin, X. & Yang, S. (2013)	۸
اعتماد عمومی، رضایت از وضعیت دموکراسی، رضایت از سطح درآمد، وضعیت اشتغال، جامعه آزاد و باز، صلح، اعتماد و حذف نابرابری، کیفیت کلی حکومت، توجه به پیامدهای سیاست‌ها	Ekici, T. & Koydemir, S. (2014)	۹
سطح مناسب مالیات، برابری در توزیع درآمد در جامعه، سنجش منظم سطح خوشبختی شهروندان و اطلاع‌رسانی به سیاست‌گذاران	Oishi, S. & Diener, E(2014)	۱۰
عدالت، برابری، آزادی، کثرت‌گرایی ^۱	Fissi, M.(2014)	۱۱
جهت‌گیری ایدئولوژیک شهروندان (میزان نزدیکی آرای شهروندان به حکومت و عقاید حکومت)	Curini, L. Jou, W. & Memoli, V(2014)	۱۲

1. Plurality

ردیف	نویسندگان	شاخص های شناسایی شده
۱۳	Stead, D (2015)	کیفیت سیاست‌گذاری و ارتقاء رفاه در سطح ملی، منطقه‌ای و شهرها، مسئولیت‌پذیری حکومت، امکان مشارکت سیاسی، آزادی بیان، آزادی رسانه، پایداری و ثبات سیاسی، کیفیت خدمات رسانه به شهروندان، میزان استقلال در سطح جامعه، کیفیت قانون‌گذاری و اجرای سیاست‌ها و قوانین و توسعه بخش خصوصی، کیفیت قوانین همچون حق مالکیت، کاهش امکان جرم و خشونت، کنترل فساد در حکومت
۱۴	Givel, M. S. (2015)	ایجاد تعادل بین معیارهای شادی ناخالص ملی و اقتصاد مدرن و شرایط اجتماعی و سیاسی جامعه توجه ویژه به نیازهای بنیادی افراد از طریق به‌کارگیری الگوی حکومت خوب، مراکز درمانی و حفاظت از سلامت همه افراد، توسعه اقتصادی عادلانه، برنامه‌های حکومتی مناسب و تنظیم مقررات در راستای رشد بخش‌های خصوصی همچون توریسم، انرژی، کشاورزی، توسعه ایجاد حکومت دموکراتیک و شفاف بدون فساد
۱۵	Biedenweg, K. Stiles, K. & Wellman, K. (2016)	اعتماد به فرآیندهای تصمیم‌گیری، عدالت اجتماعی، شفافیت، مشروعیت، دموکراسی، رهبری مناسب، فراهم کردن فرصت‌هایی برای مشارکت عمومی شهروندان در فرآیندهای تصمیم‌گیری، توجه به پیامد سیاست‌گذاری‌های عمومی اثرگذار بر تنوعی از افراد جامعه
۱۶	Hogan, M. J. Leyden, K. M. Conway, R. Goldberg, A. Walsh, D. & McKenna-Plumley, P. E. (2016)	خدمات دولتی و حکومتی عادلانه (عملکرد مطلوب)
۱۷	Nikolova, M. (2016)	سطح درآمد نسبی، اعتماد اجتماعی، اجرای قوانین به شیوه‌ای عادلانه، نرخ بیکاری در جامعه، سطح تورم، وضعیت تولید ناخالص ملی
۱۸	Tshiteem, K. & Everest-Phillips, M. (2016)	مشارکت سیاسی شهروندان، عملکرد حکومتی، حقوق بنیادی و اولیه شهروندان، ارائه خدمات و کالاهای بهینه، سرزندگی جامعه، توجه به روحیه بوروکراتیک، استانداردهای زندگی، تنوع زیست‌محیطی
۱۹	Alessandrini, D. & Jivraj, S. (2017)	سیاست‌گذاری و اقدامات حکومتی با هدف ارتقاء شادی و خوشبختی
۲۰	Turner, B. S (2018)	کیفیت حکومت و حکمروایی خوب، ثبات و پایداری مدنی، سنت‌ها و اصول دموکراتیک، پاسخگویی دموکراتیک حکومت، آزادی افراد، دولت رفاه عملکردی، بهره‌وری و کارایی بالای کالاها و خدمات، تحقق آرمان‌ها و اهداف ملی، سطح بالای سرزندگی در جامعه
۲۱	Yaghi, A. & Al-Jenaibi, B. (2018)	به‌کارگیری سیاست‌های شهر هوشمند، ارتقاء ارتباط بین مردم و حکومت و بخش خصوصی، به‌کارگیری ترکیبی از ارزش‌های اخلاقی و علائق و منافع منطقی (عمومی، فردی، حرفه‌ای، سازمانی و حقوقی)
۲۲	Helliwell, J. F. Huang, H. Grover, S. & Wang, S. (2018)	کیفیت دموکراتیک، کیفیت ارائه خدمات، تغییر در کیفیت حکومت با سیاست‌های مناسب در هر بستر زمانی، حمایت از استانداردهای زندگی بهتر برای شهروندان
۲۳	Flavin, P. (2019)	فراهم کردن خدمات عمومی و سرمایه‌گذاری برای شهروندان در زمینه‌ی خدمات عمومی
۲۴	Helliwell, J. F. Huang, H. & Wang, S. (2020)	کیفیت ارائه خدمات، صلح، عدالت و برابری
۲۵	Frijters, P. Clark, A. E. Kregel, C. & Layard, R. (2020)	تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری با محوریت رفاه، خوشبختی و شادی شهروندان
۲۶	De Guimarães, J. C. F. Severo, E. A. Júnior, L. A. F. Da Costa, W. P. L. B. & Salmoria, F. T. (2020)	شفافیت در الگوی حکمروایی، بهره‌وری و اثرگذاری در حاکمیت شهری، ارائه خدمات رضایتمندانه، مشارکت و همکاری با شهروندان، گفتگو با شهروندان و مسئولیت‌پذیری

ردیف	نویسندگان	شاخص‌های شناسایی شده
۲۷	Xiong, L. Wu, T. Li, Y. & Chen, H. (2020)	کارایی حکومت، فراهم کردن کالاهای عمومی، حفاظت از حقوق مالکیت افراد، توسعه بازار و اثرگذاری بر رشد اقتصادی، توزیع عادلانه درآمد و امکانات بین شهروندان
۲۸	Senasu, K.(2020)	توجه به کیفیت زندگی، خوشبختی و شادی ذهنی شهروندان، کیفیت فضاهای شهری، فلسفه زندگی، الگوی بهینه حکمرانی و استانداردهای زندگی در سطح کلان
۲۹	Hong, Y. & Zhang, P. (2020)	دسترسی درست به اخبار سیاسی، سطح اعتماد عمومی به حکومت
۳۰	Chen, J. Qi, X. Lin, Z. & Wu, Y. (2021)	بهبود قیمت مسکن، اولویت‌دهی به سیاست‌های رفاه اجتماعی، توجه به حل مسائل مسکن به‌ویژه برای گروه‌های آسیب‌پذیر جامعه همچون افراد مسن و کم درآمد
۳۱	Pykett, J. (2022)	گفتگو و محاوره بین دیدگاه‌های مختلف افراد در زمینه‌ی اقتصاد سیاسی مداخلات مکانی خوشبختی
۳۲	Paleologou, S. M. (2022)	توزیع درآمد در جامعه، جلوگیری از فساد دولتی، سطح دموکراسی
۳۳	Danish, M. H. & Nawaz, S. M. N. (2022)	کاهش سطح فساد در جامعه، افزایش اعتماد اجتماعی، اقدامات سیاست‌گذاری دقیق، کیفیت حکومت، رضایتمندی از خدمات
۳۴	Cárcaba, A. Arrondo, R. & González, E. (2022)	کفایت و بهره‌وری حکومت
۳۵	Chung, K. H. & Im, T. (2022)	سیستم قانونی، کیفیت دموکراسی / آزادی / سرمایه اجتماعی، ظرفیت حکومت (همچون توانایی برنامه‌ریزی و اجرای سیاست‌های اثرگذار)

بحث و نتیجه‌گیری

مبتنی بر تحلیل محتوای مقالات شناسایی شده در فرآیند مرور سیستماتیک، معیارهای مرتبط با حکومت که بر شادی شهروندان اثرگذار هستند را می‌توان در ابعاد زیر طبقه‌بندی نمود. همان‌طور که نتایج ذکر شده در جدول شماره ۳ نشان می‌دهد سطح دموکراسی در جامعه، توزیع عادلانه خدمات، کیفیت زندگی و شادی در سطح جامعه، سطح آزادی شهروندان، اعتماد اجتماعی، عدالت و برابری در سطح جامعه و مشارکت اجتماعی شهروندان بیشترین فراوانی را در آرای ذکر شده دارد. علاوه بر این میزان همبستگی بین رضایتمندی از حکومت^۱ و شادی شهروندان در داده‌های «داده‌های جهانی شادی^۲» بررسی شده است، یافته پژوهش‌ها در بازه زمانی ۱۹۷۲ تاکنون نشانگر ارتباط مستقیم و مثبت

یافته‌ها نشانگر آن است که عمده مقالات شناسایی شده در پایگاه داده Taylor and Francis بوده‌اند، بنابراین این پایگاه داده را می‌توان رفرنسی مناسب برای مطالعات پیرامون مفهوم حکومت و حکمروایی شهری و شادی شهروندان دانست. بررسی شبکه co-authorship در نرم‌افزار VOS-Viewer نشانگر پژوهشگران اصلی در این حوزه می‌باشد که شامل Wang, S و Helliwell, J.F Huang, H (نمودار شماره ۵). سپس تحلیل زمانی فراوانی مقالات منتخب بررسی شده است، مبتنی بر یافته‌های به‌دست‌آمده بیشترین فراوانی مقالات به‌دست‌آمده مربوط به بازه زمانی ۲۰۲۰ و ۲۰۲۲ می‌باشد. این نکته نشانگر افزایش توجه به اهمیت معیارها و الگوی حکومت بر شادی و خوشبختی شهروندان می‌باشد.

1. Satisfaction with Local Government
2. World Database of Happiness

ارتباط مستقیم و غیر مستقیم کیفیت حکومت بر شادی شهروندان

نمودار شماره (۷): معیارهای کیفیت بخش حکومت اثرگذار بر شادی شهروندان

بین میزان شادی شهروندان و میزان رضایتمندی آنان از عملکرد حاکمیت و اعتماد به حاکمیت دارد. به گونه‌ای که هرچه میزان رضایتمندی شهروندان از کیفیت کلی حکومت بالاتر باشد، شهروندان سطح بالاتری از شادی را ابراز کرده‌اند.

در این پژوهش، مقالات مرتبط با نقش حکومت بر شادی شهروندان بر اساس روش سیستماتیک شناسایی و معیارهای حکومتی اثرگذار بر شادی شهروندان مبتنی بر این یافته‌ها استخراج گردید. یافته‌های این پژوهش با مروری جامع بر ادبیات نظری تأکید می‌کند که حاکمیت نقش کلیدی را بر میزان شادی ملی در کشورهای مختلف ایفا می‌کند و

ارتقاء کیفیت حاکمیت شهری در زمینه‌های مدیریتی، عملکردی، اقتصادی، اجتماعی می‌تواند زمینه‌ساز ارتقاء شادی شهروندان، ارتقاء سطح شادی ملی در آمارهای داخلی و بین‌المللی و ارتقاء سطح خوشبختی شهروندان گردد. کیفیت حاکمیت می‌تواند به معنای رقابت سیاسی حاکمان، افزایش بهره‌وری در استفاده از منابع ملی و افزایش کیفیت کلی رهبری و حاکمیت

باشد (Chung & Im, 2022). تحلیل یافته‌ها نشانگر همچنین یافته‌ها نشانگر آن است که دستیابی به شادی شهروندان در بازه زمانی بلندمدت، مستلزم مشارکت بین‌رشته‌ای است تا بتواند پاسخگویی پیچیدگی ابعاد تجربه انسانی باشد، همچنین نیازمند تغییر در اصول اجرایی سیستم کلان، استقلال بین بحث‌های سیاسی، تغییر هنجارهای فرهنگی و توجه به ابعاد اجتماعی اقتصادی می‌باشد. بررسی مطالعات نشانگر آن است که عمده مطالعات انجام‌شده در زمینه‌ی چگونگی اثرگذاری معیارهای حکومت بر شادی و رضایتمندی شهروندان، عمده مطالعات بر ابعاد کلان متمرکز هستند.

نمودار شماره ۷ نشانگر معیارهای کیفیت بخش حکومت می‌باشد که بر شادی شهروندان اثرگذار هستند. همان‌طور که نتایج نشان می‌دهد، عوامل کلان اثرگذار بر شادی شهروندان را می‌توان در ابعاد «سیاست‌گذاری-حقوقی»، ابعاد «اقتصادی-مالی»، ابعاد «عملکردی» و ابعاد «اجتماعی» دسته‌بندی نمود. بعد سیاست‌گذاری-حقوقی به کیفیت سیاست‌گذاری

آرمان‌ها و اهداف ملی، سنجش منظم سطح خوشبختی، ارتقاء ارتباط بین مردم و حکومت و بخش خصوصی شهروندان، سنجش منظم سطح خوشبختی شهروندان، اولویت‌دهی به سیاست‌های رفاه اجتماعی، مشارکت سیاسی، سطح اعتماد عمومی، عدالت، برابری، مسئولیت‌پذیری، همان‌طور که فراوانی معیارهای مورد بررسی در تحلیل سیستماتیک نشان می‌دهد مفاهیمی چون آزادی، اعتماد و مشارکت شهروندان در فرآیندهای تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری‌های دولتی نقش مهمی در ارتقاء شادی شهروندان ایفا می‌کند.

علاوه بر این یافته‌های مرور سیستماتیک مطالعات در حوزه شادی و سیاست‌گذاری‌های عمومی دولتی نشان می‌دهد که میزان شادی و خوشبختی ادراک‌شده شهروندان (گزارش‌شده توسط خود فرد) می‌تواند جهت‌ارزیابی سیاست‌گذاری‌های کلان جامعه و کیفیت کلی حکومت مدنظر قرار گیرد. سیاست‌گذاری‌های شادی و خوشبختی بایستی به‌عنوان بخشی از فرآیند دموکراتیک تبدیل شود که دیدگاه افراد و آرای مختلف را در نظر می‌گیرد. در یک جامعه آزاد و باز با رسانه آزاد، نتایج پژوهش‌های شادی بایستی به‌عنوان بخشی از گفت‌وگوهای بین سیاستمداران و شهروندان در نظر گرفته شود.

فهرست منابع

— رجبی، مرضیه و خستو، مریم. (۱۳۹۸). تحقق حکمروایی خوب شهری با تأکید بر مفهوم عدالت فضایی و اجتماعی نمونه موردی: شهر رشت. مدیریت شهری و روستایی، ۱۸(۵۴)، ۱۹۷-۲۱۴.

— رضایی، علی‌اکبر و رشادت جو، حمیده و شیخی، آرام. (۱۳۹۳). نقش مدیریت شهری در ارتقاء شاخص‌های خوشبختی شهروندان (مطالعه موردی شهروندان ساکن در ناحیه ۳ منطقه ۵ شهرداری

در راستای اهداف شادی اشاره دارد، معیارهای این بعد را می‌توان شامل سیستم قانونی، کیفیت دموکراسی و اصول جامعه دموکراتیک، ظرفیت حکومتی، ثبات و پایداری مدنی، پاسخگویی، سیاست‌گذاری عمومی منطقی و خردمندانه، مدیریت شهری هوشمند و یکپارچه، حفاظت از حقوق افراد، مشروعیت، شفافیت، توجه به پیامد سیاست‌گذاری‌های عمومی، پایداری و ثبات سیاسی، کیفیت قانون‌گذاری و اجرای سیاست‌ها، اجرای سیاست‌های مرتبط با شادی شهروندان و غیره است. فراوانی شاخص آزادی و دموکراسی و کیفیت قانون‌گذاری و اجرای عادلانه سیاست‌ها در مطالعات مورد بررسی بالاتر بوده است. **بعد اقتصادی- مالی** به ارتقاء کیفیت اقتصادی حاکمیت و کیفیت زندگی مالی شهروندان اشاره دارد، مفاهیم این بعد که مستخرج از مطالعات سیستماتیک هستند عبارت‌اند از سطح مناسب مالیات/ توزیع عادلانه درآمد در سطح جامعه، توجه به حل مسائل مسکن گروه‌های آسیب‌پذیر، کنترل سطح تورم، فراهم کردن بستر رشد اقتصادی، ایجاد تعادل بین معیارهای شادی و اقتصاد مدرن، سرمایه‌گذاری برای شهروندان. سومین معیار اثرگذار **بعد عملکردی** می‌باشد، این بعد بر اثرگذاری کیفیت عملکردهای مختلف بر زندگی و شادی شهروندان تأکید دارد. دولت رفاه عملکردی، بهره‌وری و کارایی بالای کالاها و خدمات، کارایی عملکردی حکومت، حمایت از استانداردهای زندگی، رضایتمندی شهروندان از توزیع عادلانه خدمات را می‌توان در این بعد طبقه‌بندی نمود. در نهایت **بعد اجتماعی** می‌باشد که در مطالعات بسیاری مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفته است. شاخص‌های این بعد عبارت‌اند از آزادی، آزادی بیان، آزادی رسانه، استقلال سیاسی شهروندان، سرمایه اجتماعی، سرزندگی جامعه، تحقق

- Well-Being and Happiness Initiatives: Gross National Happiness in Business in Bhutan and Social Impact Bonds in the United Kingdom. *International Critical Thought*, 7(4), 526-546.
- Bache, I. & Reardon, L. (2016). The politics and policy of wellbeing: Understanding the rise and significance of a new agenda. Edward Elgar Publishing.
- Ballas, D. (2018). The economic geography of happiness. Groningen, the Netherlands: Inaugural Address, University of Groningen.
- Bavetta, S. Patti, D. M. A. Miller, P. & Navarra, P. (2017). More choice for better choosers: Political freedom, autonomy, and happiness. *Political Studies*, 65(2), 316-338.
- Biedenweg, K. Stiles, K. & Wellman, K. (2016). A holistic framework for identifying human wellbeing indicators for marine policy. *Marine Policy*, 64, 31-37.
- Bok, D. (2010). The politics of happiness. In *The Politics of Happiness*. Princeton University Press.
- Cárcaba, A. Arrondo, R. & González, E. (2022). Does good local governance improve subjective well-being? *European Research on Management and Business Economics*, 28(2), 100192.
- Chao, T. Y. S. Liu, S. K. Kalman, B. Lu, H. C. C. & Cai, M. (2017). Delivering community well-being from the happy city concept: تهران)، مطالعات مدیریت شهری، ۶ (۱۸)، ۱۰۸-۱۲۵.
- سماواتی، سحر و رنجبر، احسان. (۱۳۹۷). بازشناسی عوامل مؤثر بر شادی در فضاهای عمومی شهری (مطالعه موردی: محدوده پیاده راه مرکز تاریخی تهران). *مطالعات شهری*، ۸ (۲۹)، ۳-۱۸.
- عروج‌نیا، پروانه. (۱۳۹۲). شادی در حکمت قدیم ایران و تأثیر آن در ایران اسلامی، نیمسال نامه تاریخ و تمدن اسلامی، ۹ (۱)، ۲۳-۳۹.
- عنبری، موسی (۱۳۹۷). ستایش شادمانه: تبیین نشاط اجتماعی در ایران، موسسه چاپ و انتشارات دانشگاه تهران، چاپ اول.
- فرهادی منش، نیما. (۱۳۹۸). ارائه الگوی مطلوب حکمروایی منطقه‌ای بر اساس ساختار مدیریت شهری و منطقه‌ای ایران با رویکرد حکمروایی چند سطحی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد شهرسازی، دانشگاه تربیت مدرس.
- ملک‌پور اصل، بهزاد و فتاحی، حمید و شریف‌زادگان، محمدحسین. (۱۳۹۵). حکمروایی خوب نهادسازی برای توسعه: آموزه‌هایی از سطح ملی تا شهری و تجربه‌ای از ایران، مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهر تهران.
- موسوی، سید محسن. (۱۳۹۲). شادمانی، رویکردهای نظری و یافته‌های تجربی. تهران: انتشارات تیسرا.
- ویژه، محمدرضا و آرین، پتفت. (۱۳۹۵). واگوی مفهوم پسا مدرن حاکمیت از دیدگاه حقوق عمومی با تأکید بر اندیشه‌های فوکو، نشریه پژوهش حقوق عمومی، ۱۸ (۵۲).
- Alessandrini, D. & Jivraj, S. (2017). Conceptualising the Economy-Society Nexus in

- Political Science Review, 35(2), 129-152.
- Danish, M. H. & Nawaz, S. M. N. (2022). Does institutional trust and governance matter for multidimensional well-being? Insights from Pakistan. *World Development Perspectives*, 25, 100369.
  - De Guimarães, J. C. F. Severo, E. A. Júnior, L. A. F. Da Costa, W. P. L. B. & Salmoria, F. T. (2020). Governance and quality of life in smart cities: Towards sustainable development goals. *Journal of Cleaner Production*, 253, 119926.
  - Dreher, A. & Öhler, H. (2011). Does government ideology affect personal happiness? A test. *Economics Letters*, 111(2), 161-165.
  - Easterlin, R. A. (2001). Income and happiness: Towards a unified theory. *The economic journal*, 111(473), 465-484.
  - Easterlin, R. A. (2003). Explaining happiness. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 100(19), 11176-11183.
  - Ekici, T. & Koydemir, S. (2014). Social capital, government and democracy satisfaction, and happiness in Turkey: A comparison of surveys in 1999 and 2008. *Social Indicators Research*, 118(3), 1031-1053.
  - Fissi, M. (2014). Should happiness guide social policy? *South African Journal of Philosophy= Suid-Afrikaanse Tydskrif vir Wysbegeerte*, 33(4), 473-485.
  - Flavin, P. (2019). State government pub-
A practical approach to urban planning and design. In *Handbook of Community Well-Being Research* (pp. 435-452). Springer, Dordrecht
  - Cheema, G. S. (2005). Building democratic institutions: governance reform in developing countries. Kumarian Press.
  - Chen, J. Qi, X. Lin, Z. & Wu, Y. (2021). Impact of Governments' Commitment to Housing Affordability Policy on People's Happiness: Evidence from China. *Housing Policy Debate*, 1-20.
  - Chung, K. H. & Im, T. (2022). Happiness in developing countries: can government competitiveness substitute for formal institutions? *International Review of Administrative Sciences*, 88(3), 899-918.
  - Chung, K. H. & Im, T. (2022). Happiness in developing countries: can government competitiveness substitute for formal institutions? *International Review of Administrative Sciences*, 88(3), 899-918.
  - Conceição, P. & Bandura, R. (2008). Measuring subjective wellbeing: A summary review of the literature. United nations development programme (UNDP) development studies, working paper.
  - Curini, L. Jou, W. & Memoli, V. (2014). How moderates and extremists find happiness: Ideological orientation, citizen-government proximity, and life satisfaction. *International*

- Hong, Y. & Zhang, P. (2020). Political news and happiness: the difference between traditional media and new media use. *Chinese Journal of Communication*, 13(4), 370-388.
- Johns, H. & Ormerod, P. (2007). *Happiness, economics and public policy*. Institute of Economic Affairs, Research Monograph, 62.
- Junqiang, L. Moulin, X. & Yang, S. (2013). National happiness at a time of economic growth: A tracking study based on CGSS data. *Social Sciences in China*, 34(4), 20-37.
- Kim, S. & Kim, D. (2012). Does government make people happy? Exploring new research directions for government's roles in happiness. *Journal of Happiness Studies*, 13(5), 875-899.
- Lancée, S. Burger, M. & Veenhoven, R. (2018). Commuting and happiness: what ways feel best for what kinds of people? In *Quality of Life and Daily Travel* (pp. 73-93). Springer, Cham.
- Lu, L. (2001). Understanding happiness: A look into the Chinese folk psychology. *Journal of happiness studies*, 2(4), 407-432.
- Lyubomirsky, S. King, L. & Diener, E. (2005). The benefits of frequent positive affect: Does happiness lead to success? *Psychological bulletin*, 131(6), 803.
- McGillivray, M. & Clarke, M. (2006). *Understanding human well-being*. United Nations University Press.
- Frey, B. S. & Gallus, J. (2013). Political economy of happiness. *Applied Economics*, 45(30), 4205-4211.
- Frey, B. S. & Stutzer, A. (2002). What can economists learn from happiness research? *Journal of Economic literature*, 40(2), 402-435.
- Frijters, P. Clark, A. E. Krekel, C. & Layard, R. (2020). A happy choice: wellbeing as the goal of government. *Behavioural Public Policy*, 4(2), 126-165.
- Givel, M. S. (2015). Gross national happiness in Bhutan: Political institutions and implementation. *Asian Affairs*, 46(1), 102-117.
- Helliwell, J. F. Huang, H. & Wang, S. (2020). Happiness and the Quality of Government (No. w26840). National Bureau of Economic Research.
- Helliwell, J. F. Huang, H. Grover, S. & Wang, S. (2018). Empirical linkages between good governance and national well-being. *Journal of Comparative Economics*, 46(4), 1332-1346.
- Hogan, M. J. Leyden, K. M. Conway, R. Goldberg, A. Walsh, D. & McKenna-Plumley, P. E. (2016). Happiness and health across the lifespan in five major cities: The impact of place and government performance. *Social Science & Medicine*, 162, 168-176.
- Frey, B. S. & Gallus, J. (2013). Political economy of happiness. *Applied Economics*, 45(30), 4205-4211.
- Frey, B. S. & Stutzer, A. (2002). What can economists learn from happiness research? *Journal of Economic literature*, 40(2), 402-435.
- Frijters, P. Clark, A. E. Krekel, C. & Layard, R. (2020). A happy choice: wellbeing as the goal of government. *Behavioural Public Policy*, 4(2), 126-165.
- Givel, M. S. (2015). Gross national happiness in Bhutan: Political institutions and implementation. *Asian Affairs*, 46(1), 102-117.
- Helliwell, J. F. Huang, H. & Wang, S. (2020). Happiness and the Quality of Government (No. w26840). National Bureau of Economic Research.
- Helliwell, J. F. Huang, H. Grover, S. & Wang, S. (2018). Empirical linkages between good governance and national well-being. *Journal of Comparative Economics*, 46(4), 1332-1346.
- Hogan, M. J. Leyden, K. M. Conway, R. Goldberg, A. Walsh, D. & McKenna-Plumley, P. E. (2016). Happiness and health across the lifespan in five major cities: The impact of place and government performance. *Social Science & Medicine*, 162, 168-176.

- happiness be a policy goal? Policy insights from the behavioral and brain sciences, 1(1), 195-203.
- Orviska, M. Caplanova, A. & Hudson, J. (2014). The impact of democracy on well-being. *Social indicators research*, 115(1), 493-508.
  - Ott, J. C. (2011). Government and happiness in 130 nations: Good governance fosters higher level and more equality of happiness. *Social indicators research*, 102(1), 3-22.
  - Pacek, A. & Radcliff, B. (2008). Assessing the welfare state: The politics of happiness. *Perspectives on Politics*, 6(2), 267-277.
  - Paleologou, S. M. (2022). Happiness, democracy and socio-economic conditions: Evidence from a difference GMM estimator. *Journal of Behavioral and Experimental Economics*, 101, 101945.
  - Perovic, L. M. & Golem, S. (2010). Investigating macroeconomic determinants of happiness in transition countries: How important is government expenditure? *Eastern European Economics*, 48(4), 59-75.
  - Pykett, J. (2022). Why is emotional data failing to produce more humane cities? Urban governance and the (interdisciplinary) problem of wellbeing. *Urban Geography*, 1-19.
  - Rojas, M. (2011). Happiness, income, and beyond. *Applied Research in Quality of Life*, 6(3), 265-276.
  - Moher, D. Liberati, A. Tetzlaff, J. Altman, D. G. & Prisma Group. (2009). Reprint—preferred reporting items for systematic reviews and meta-analyses: the PRISMA statement. *Physical therapy*, 89(9), 873-880.
  - Moore, Safiah. (2009). “Cities and urban happiness: The role of indicators of quality of life and happiness in decision making and city development”.
  - Munn, Z. Peters, M. D. Stern, C. Tufanaru, C. McArthur, A. & Aromataris, E. (2018). Systematic review or scoping review? Guidance for authors when choosing between a systematic or scoping review approach. *BMC medical research methodology*, 18(1), 1-7.
  - Munn, Z. Peters, M. D. Stern, C. Tufanaru, C. McArthur, A. & Aromataris, E. (2018). Systematic review or scoping review? Guidance for authors when choosing between a systematic or scoping review approach. *BMC medical research methodology*, 18(1), 1-7.
  - Nikolova, M. (2016). Minding the happiness gap: Political institutions and perceived quality of life in transition. *European journal of political economy*, 45, 129-148.
  - Noy, D. (2008). Happiness and global justice: contrasts, convergences, overlaps, and complementarities of the world social forum and the gross national happiness movements. *Humanity & Society*, 32(1), 24-44.
  - Oishi, S. & Diener, E. (2014). Can and should

- Public service happiness and morale in the context of development: the case of Bhutan. *Asia Pacific Journal of Public Administration*, 38(3), 168-185.
- Turner, B. S. (2018). (I can't get no) satisfaction: Happiness and successful societies. *Journal of Sociology*, 54(3), 279-293.
  - Ura, K. (2015). The experience of gross national happiness as development framework.
  - Xiong, L. Wu, T. Li, Y. & Chen, H. (2020). Can the government enhance the happiness of entrepreneurs? evidence from China. *Journal of the Asia Pacific Economy*, 25(2), 227-249.
  - Yaghi, A. & Al-Jenaibi, B. (2018). Happiness, morality, rationality, and challenges in implementing smart government policy. *Public Integrity*, 20(3), 284-299.
  - Samavati, S. & Desmet, P. M. A. (2022). *Happy Public Spaces: A Guide with 20 Ingredients to Design for Urban Happiness*. Delft: Delft University of Technology.
  - Samavati, S. & Ranjbar, E. (2017). The Effect of Physical Stimuli on Citizens' Happiness in Urban Environments: The Case of the Pedestrian Area of the Historical Part of Tehran. *Journal of Urban Design and Mental Health*, 2(2), 1-37.
  - Samavati, S. Ranjbar, E. & Perree, M. W. (2020). Cultural Events and Citizen's Happiness. In *International Society for Quality-of-Life Studies (ISQOLS) 2020*.
  - Sander, W. (2017). Religion, religiosity, and happiness. *Review of Religious Research*, 59(2), 251-262.
  - Senasu, K. (2020). Sustainable happiness of Thai people: Monitoring the Thai Happiness Index. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 30(5), 541-558.
  - Stead, D. (2015). What does the quality of governance imply for urban prosperity? *Habitat International*, 45, 64-69.
  - Stiglitz, J. Sen, A. & Fitoussi, J. P. (2009). *The measurement of economic performance and social progress revisited. Reflections and overview*. Commission on the measurement of economic performance and social progress, Paris.
  - Tshiteem, K. & Everest-Phillips, M. (2016).